

POSTANOWIENIE

Dnia 11 czerwca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek (przewodniczący)
SSN Jerzy Grubba (sprawozdawca)
SSN Paweł Wiliński

w sprawie **S.T.**

oskarżonego z art. 209§1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 11 czerwca 2026r.

skargi obrońcy oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 21 stycznia 2026r., sygn. akt IV Ka 1709/25,

uchylającego wyrok Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód
w Szczecinie

z dnia 18 lipca 2025r., sygn. akt VI K 248/24

na podstawie art. 539e§2 k.p.k.

postanowił:

- 1) oddalić skargę,
- 2) zwolnić oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych postępowania skargowego obciążając nimi Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 18 lipca 2025r., sygn. akt VI K 248/24, oskarżonego S.T. uniewinniono od zarzutu tego, że:

- w okresie od 15 października 2013 r. do maja 2019 r. w S., będąc zobowiązanym do płacenia renty alimentacyjnej na rzecz S.T., przyznanej na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 9 października 2008 r., sygnatura akt I C 1636/08, w kwocie 300 złotych miesięcznie, a następnie na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Słubicach z dnia 12 lipca 2011 r., sygnatura akt III RC 101/11, w kwocie 500 złotych miesięcznie, uchylał się od tego obowiązku, przy czym łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowiła równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych,

to jest od popełnienia czynu z art. 209 § 1 k.k.

Wyrok ten zaskarżony został apelacjami Prokuratury Regionalnej w Szczecinie oraz oskarżyciela posiłkowego.

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 21 stycznia 2026r., sygn. akt IV Ka 1709/25, uchylił zaskarżone orzeczenie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

Skargę od tego wyroku wywiódł obrońca oskarżonego. W skardze podniesiono zarzut:

1. naruszenia prawa procesowego, tj. art. 437 § 2 k.p.k., które miało wpływ na treść orzeczenia przez uwzględnienie apelacji oskarżyciela publicznego oraz oskarżyciela posiłkowego wskutek błędnego uznania, że Sąd I instancji w sposób wadliwy uznał, że doszło do przedawnienia karalności czynu i wydał wyrok w sposób sprzeczny z materiałem dowodowym oraz wskazaniem logiki i doświadczenia życiowego, podczas gdy Sąd I instancji w sposób prawidłowy, na podstawie wszechstronnej oceny materiału dowodowego, ustalił stan faktyczny sprawy i doszedł do prawidłowych wniosków, że:

a. po 31 grudnia 2017 r. – oskarżony nie uchylał się od wykonywania obowiązku alimentacyjnego,

b. w okresie wcześniejszym (tj. przed 31 grudnia 2017 r.) – doszło do przedawnienia karalności czynu,

2. naruszenie prawa procesowego – art. 437 § 2 k.p.k., które miało wpływ na treść orzeczenia przez uchylenie zaskarżonego apelacją wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania mimo braku podstaw do wydania takiego rozstrzygnięcia.

Wskazując na powyższe, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie jest zasadna.

Zgodnie z treścią art. 437§2 k.p.k. uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439§1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeśli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu sądowego w całości.

Powiązanie tego przepisu z treścią art. 539a§3 k.p.k., w którym wymieniono podstawy tego środka zaskarżenia, jednoznacznie wskazuje, że Sąd Najwyższy rozpoznając skargę na wyrok sądu odwoławczego ogranicza się wyłącznie do badania, czy w sprawie, na etapie postępowania przed sądem I lub II instancji, zachodzi tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza (przy czym w zakresie postępowania przed sądem I instancji – tylko na zarzut podniesiony w skardze) albo doszło do uchylenia wyroku mimo braku formalnych przeszkód określonych w art. 454 k.p.k. lub też konieczne jest przeprowadzenie na nowo w całości przewodu sądowego (*vide*: uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2018r., sygn. akt I KZP 13/17 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2017r., sygn. akt IV KS 6/16). Z powyższego wynika również, że uzasadnienie wyroku sądu odwoławczego winno jednoznacznie wskazywać, która z przesłanek określonych w art. 437§2 k.p.k. była podstawą uchylenia wyroku sądu I instancji i przekazania sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania.

Jak wskazał w uzasadnieniu swego wyroku Sąd Odwoławczy „*wobec błędnego uznania, że nastąpiło przedawnienie karalności czynu oraz jednocześnie naruszenia dyspozycji art. 7 k.p.k. i wydania wyroku w sposób sprzeczny ze zgromadzonym materiałem dowodowym oraz wskazaniem logiki i doświadczenia życiowego zaistniała przesłanka, o której mowa w art. 454 § 1 k.p.k.*”.

Stwierdzenie powyższe formalnie wypełnia wymogi wskazania podstawy uchylenia zaskarżonego wyroku, nie zawiera jednak w istocie przedstawienia pełnej argumentacji, która Sąd ten do takiej konkluzji doprowadziła.

Na rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego wpłynęły dwie, w dużej mierze niezależne od siebie okoliczności – ustalenie, że oskarżony wywiązywał się z

obowiązku alimentacyjnego w latach 2018-19 w tym stopniu, że wysokość istniejącej za ten czas zaległości nie pozwala na przyjęcie, że wypełnione zostały znamiona przestępstwa z art. 209§1 k.k. oraz uznanie, że karalność niealimentacji za lata 2013 – 2017 uległa przedawnieniu.

Sąd Odwoławczy co do tych dwu okoliczności wskazał jedynie, że do przedawnienia nie doszło, gdyż postanowieniem z dnia 14 listopada 2014r. postępowanie o czyn z art. 209§1 k.k. umorzono, a następnie podjęto je w dniu 17 listopada 2023r. na podstawie art. 327§1 k.p.k. (k. 5 uzasadnienia wyroku SO).

Zakładając, że w tym trybie takie podjęcie postępowania i prowadzenie go przeciwko oskarżonemu w ogóle było możliwe (a nie w trybie art. 327§2 k.p.k.), stwierdzić należy, że postępowanie takie może być podjęte ale nie później niż nastąpiło przedawnienie karalności danego czynu (M. Kurowski, komentarz do art. 327 teza 5, w Świecki Dariusz (red.), Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2026).

Niealimentacja, co do której prowadzono postępowanie w 2014r. obejmowała okres od 18.03.2011r. do 14.11.2014r., a zatem 5-letni okres przedawnienia upływałby 14 listopada 2019r. Okres ten jednak może zostać wydłużony w oparciu o art. 102§1 k.k. o kolejne 10 lat skoro w tym czasie wszczęto postępowanie (według stanu prawnego obowiązującego od 2 marca 2016r. - Dz.U. z 2016r., poz.189).

Kolejnym zagadnieniem jest kwestia wypełnienia znamion przestępstwa z art. 209§1 k.k. w okresie od 2018 do 2019r. W tej przestrzeni Sąd Rejonowy dokonał ewidentnie błędnej oceny, choć nie do końca w świetle wątpliwości wskazanych przez Sąd Odwoławczy.

Przestępstwo z art. 209§1 k.p.k. ma charakter trwały, a zatem uznanie, że oskarżony popełnił je w innym okresie niż zarzucony, nie prowadzi do uniewinnienia go od części zarzuconego czynu. Tak więc Sąd Rejonowy dochodząc do wniosku, że niealimentacja w niniejszej sprawie trwała w latach 2013-2017, powinien zmienić jedynie opis przypisanego czynu, a więc że trwała od 15 października 2013 do 31 grudnia 2017r. Jeżeli następnie przyjętoby, że karalność takiego czynu uległa przedawnieniu, postępowanie w tym zakresie należałoby umorzyć. Skoro zaś przyjęto, że oskarżony popełnił zarzucony mu czyn,

choć w innym okresie, niż opisano to w akcie oskarżenia, to nie było podstaw do uniewinnienia go od jego popełnienia – nawet w sytuacji zachodzenia co do tej części zarzutu ujemnej przesłanki procesowej.

Wskazane względy zdecydowały o nieuwzględnieniu skargi.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

Jerzy Grubba

Piotr Mirek

Paweł Wiliński

[WB]

[r.g.]